

Greiðsluafkoma ríkissjóðs janúar-júlí 2011

Greiðsluuppgjör ríkissjóðs fyrir fyrstu sjö mánuði ársins 2011 liggur nú fyrir. Handbært fé frá rekstri var neikvætt um 64,1 ma.kr. en var neikvætt um 75,6 ma.kr. á sama tímabili 2010. Tekjur drógust saman um 18,5 ma.kr. en á sama tíma drógust gjöldin saman um 10,7 ma.kr. milli ára. Þetta er betri niðurstaða en gert var ráð fyrir í áætlunum þar sem gert var ráð fyrir að handbært fé frá rekstri yrði neikvætt um 71,8 ma.kr.

Sjóðstreymi ríkissjóðs janúar-júlí 2007-2011

	Í milljónum króna				
	2007	2008	2009	2010	2011
Innheimtar tekjur	252 998	264 163	226 744	260 959	242 467
Greidd gjöld	203 826	237 062	308 636	318 084	307 356
Tekjujöfnuður	49 172	27 101	-81 892	-57 124	-64 889
Breyting rekstrartengdra eigna og skulda	-5 248	- 201	-9 342	-18 515	824
Handbært fé frá rekstri	37 788	26 847	-91 234	-75 639	-64 065
Fjármunahreyfingar	-60 165	8 603	9 986	-32 036	55 169
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	-22 377	35 450	-81 248	-107 675	-8 896
Afborganir lána	-26 465	-37 941	-72 736	-136 252	-126 946
Innanlands	-12 266	-22 656	-72 736	-72 776	-56 095
Erlendis	-14 199	-15 285	-	-63 476	-70 851
Greiðslur til LSR og LH	-2 310	-2 310	-	-	-
Lánsfjárfjöfnuður, brúttó	-51 152	-4 801	-153 984	-243 927	-135 842
Lántökur	43 292	103 376	144 011	254 903	207 619
Innanlands	40 171	77 775	136 585	121 945	78 487
Erlendis	3 121	25 601	7 425	132 958	129 132
Breyting á handbæru fé	-7 860	98 575	9 973	10 976	71 777

Innheimtar tekjur ríkissjóðs námu 242,5 ma.kr. á fyrstu sjö mánuðum ársins og eru það 7,5% minni tekjur en skiluðu sér á sama tíma í fyrra. Frávikið skýrist einkum af minni tekjum af sölu eigna, þar sem að í júní 2010 var bókfærður söluhagnaður vegna svonefnds Avenssamkomulags. Innheimtar tekjur í ár voru þó meiri en áætlun fjárlaga gerði ráð fyrir, eða 3,6 ma.kr. meiri, sem einkum má rekja til meiri tekjuskatts einstaklinga og fjármagnstekjuskatts en reiknað var með.

Skatttekjur og tryggingagjöld námu 224,3 ma.kr. samanlagt frá janúar til júlí sem er aukning um 0,1% frá fyrra ári og 2,8% yfir tekjuáætlun fjárlaga. Þar af var bókfærður tekjuskattur einstaklinga 52,9 ma.kr. sem er aukning um 3% frá sama tíma árið 2010 og 5,5% yfir tekjuáætlun. Launahækkningar og eingreiðslur í kjölfar nýrra kjarasamninga komu í mörgum tilvikum til greiðslu í júní og júlí og er tekjuskattur einstaklinga því töluvert hærri í þessum tveimur mánuðum en verið hefur. Gert var ráð fyrir kjarasamningum á árinu í

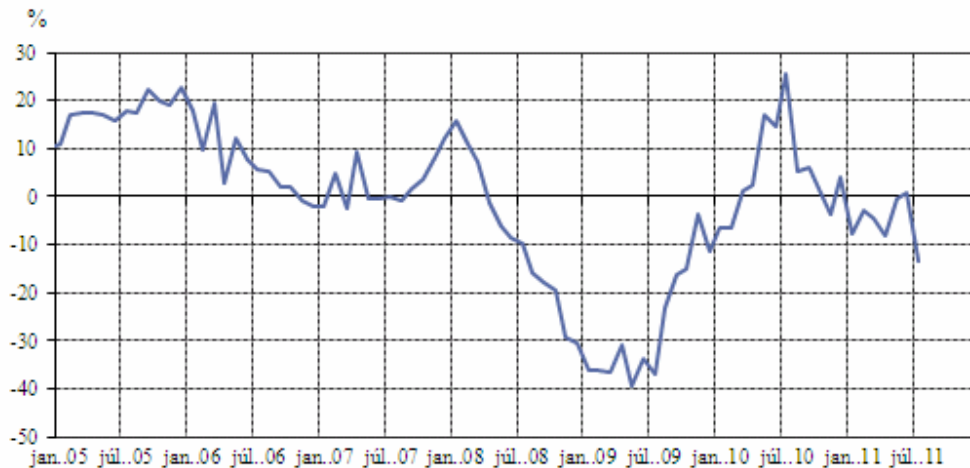
tekjuáætlun fjárlaga en ekki að greiðslur yrðu svo miklar á þessum tímapunkti. Þá vege nýir kjarasamningar upp lægri tekjuskattsprósentu vegna flutnings á málefnum fatlaðra frá ríki til sveitarfélaga í ársbyrjun, en samhliða honum var útsvar hækkað um 1,2% og tekjuskattur lækkaður á móti. Þess ber þó að geta að í júlí og ágúst fer fram uppgjör milli ríkissjóðs og einstaklinga á grundvelli álagningar á tekjur fyrra árs, og er nú ljóst að hluti endurgreiðslna úr ríkissjóði, sem í áætlun var reiknað með að bókfærðist í júlí, verður bókfærður í ágúst og mun frávikið frá áætlun þá minnka. Sé litið til samanlagðra skila launagreiðenda í staðgreiðslukerfinu á bæði tekjuskatti og útsvari er 9,5% aukning milli ára á fyrstu sjö mánuðum ársins, en á sama tíma hækkaði skatthlutfallið í staðgreiðslu um 0,09 prósentu-stig. Aukningin milli ára virðist því að mestu leyti stafa af hækkun tekjuskattsstofnsins í krónum talið. Er þar um að ræða staðgreiðslukerfið eingöngu, án nokkurra áhrifa af uppgjöri fyrra árs. Tekjuskattur lögaðila nam 8,3 ma.kr. sem er aukning um 17,4% frá því í fyrra og 4,3% yfir áætlun fjárlaga. Þá var innheimtur fjármagnstekjuskattur 21,3 ma.kr. á fyrstu sjö mánuðum ársins sem er 4,9% aukning frá sama tíma í fyrra og 3,8 ma.kr. umfram áætlun. Hér er um að ræða skatt af fjármagnstekjum á síðasta fjórðungi ársins 2010 og á fyrsta ársfjórðungi í ár, og einnig var gjalddagi annars ársfjórðungs í júlí en innheimtan fremur lítil. Reikna má með að þær tekjur skili sér á eindaga í ágúst. Eignarskattar námu 2,6 ma.kr. og jukust um 4,4% frá því í fyrra, þar af námu stimpilgjöld 1,6 ma.kr. sem er aukning um 2,5% á milli ára.

Tekjur ríkissjóðs janúar-júlí 2009-2011

	Milljónir króna			Breyting frá fyrra ári, %		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Skatttekjur og tryggingagjöld	197 104	224 199	224 315	-18,1	13,7	0,1
Skattar á tekjur og hagnað	84 334	78 722	82 487	-11,4	-6,7	4,8
Tekjuskattur einstaklinga	46 453	51 320	52 851	-13,6	10,5	3,0
Tekjuskattur lögaðila	9 161	7 095	8 331	-40,6	-22,5	17,4
Skattur á fjármagnstekjur	28 721	20 307	21 306	10,4	-29,3	4,9
Eignarskattar	2 874	2 458	2 567	-43,4	-14,5	4,4
Skattar á vöru og þjónustu	83 722	102 741	96 281	-24,6	22,7	-6,3
Virðisaukaskattur	56 403	69 651	61 942	-29,1	23,5	-11,1
Vörugjöld af ökutækjum	1 192	944	1 541	-79,9	-20,8	63,2
Vörugjöld af bensíni	5 844	6 578	6 548	13,3	12,6	-0,5
Skattar á olíu	3 636	3 738	3 726	-9,8	2,8	-0,3
Áfengisgjald og tóbaksgjald	7 653	8 369	8 765	13,1	9,4	4,7
Aðrir skattar á vöru og þjónustu	8 994	13 460	13 759	-6,0	49,7	2,2
Tollar og aðflutningsgjöld	2 776	3 740	3 695	-28,4	34,7	-1,2
Aðrir skattar	1 708	2 079	2 128	11,4	21,7	2,4
Tryggingagjöld	21 690	34 459	37 158	-9,4	58,9	7,8
Fjárframlög	350	320	499	68,8	-8,4	55,9
Aðrar tekjur	29 174	18 092	17 432	38,6	-38,0	-3,7
Sala eigna	426	19 493	220	-	-	-
Tekjur alls	227 054	262 104	242 467	-14,0	15,4	-7,5

Skattar á vöru og þjónustu námu 96,3 ma.kr. frá janúar til júlí sem er 6,3% samdráttur frá árinu 2010 og 1,3% lægri upphæð en gert var ráð fyrir að innheimtist í fjárlögum fyrir árið 2011. Þegar horft er á 4 mánaða meðaltal er lækkunin 13,4% umfram verðlag (sjá mynd).

**Raunbreyting skatta á vöru og þjónustu milli ára,
m.v. 4 mánaða hlaupandi meðaltal**

Áréttað skal að myndin sýnir ekki þróun undirliggjandi skattstofna heldur tekjur ríkissjóðs á hverjum tíma (umfram almenna verðlagshækkun). Skattahækkanir hafa því áhrif á þann feril sem myndin sýnir.

Virðisaukaskattur er stærsti hluti veltuskattanna og nam hann 61,9 ma.kr. á fyrstu sjö mánuðum ársins. Það er samdráttur um 11,1% að nafnvirði frá sama tíma í fyrra sem stafar að mestu af 6,8 ma.kr. sem áttu að koma til innheimtu í júlí en frestast yfir í ágúst mánuð. Þetta er vegna auka greiðslufrests í tolli, en fresta mátti helmingsgreiðslu virðisaukaskatts af innflutningi um einn mánuð. Fyrir utan virðisaukaskatt eru vörugjöld af bensíni og olíu, áfengi og tóbaki stærstu liðir óbeinu skattanna. Ef tekið er mið af innheimtugögnum má lauslega áætla að eldsneytisskattstofnarnir tveir hafi dregist saman um 7,4% (bensín) og 3,9% (olíu). Tekjur af áfengisgjaldi voru 3% meiri en í fyrra en 1,9% minni en reiknað var með. Þá voru tekjur af tóbaksgjaldi 8,4% meiri en á sama tíma 2010 og í samræmi við áætlun fjárlaga. Skattstofn áfengisgjalds dróst saman um 3,9% (áfengislítrar) og tóbaksgjalds um 6,6% (sígarettur). Vörugjöld af ökutækjum eru sá tekjuliður sem hefur aukist einna mest, eða um 63,2% á milli ára enda hafa nýskráningar bíla aukist töluvert á fyrstu sjö mánuðum ársins en stór hluti þeirra er skráður í notkunarflokkinn bílaleiga.

Tekjur af tryggingagjaldi voru 37,2 ma.kr. sem er aukning um 7,8% frá sama tíma 2010 og 1,8% yfir áætlun fjárlaga, en kjarasamningar höfðu veruleg áhrif á þær í júní og júlí. Þá námu tollar og aðflutningsgjöld 3,7 ma.kr. sem er litlu meira en reiknað var með. Aðrar tekjur ríkissjóðs (aðrar en skatttekjur, fjárframlög og eignasala) námu 17,4 ma.kr. sem er 660 m.kr. samdráttur frá sama tíma árið 2010 og 2,5 ma.kr. undir áætlun. Þetta skýrist að mestu leyti af því að fjárlagaáætlunin gerði ráð fyrir 6 ma.kr. tekjufærslu í maí og júlí, vegna fjármögnunar á sérstakri vaxtaniðurgreiðslu, en þær tekjur hafa ekki skilað sér ennþá. Þá voru tekjur af sölu eigna 220 m.kr. en þær voru 19,5 ma.kr. á sama tíma í fyrra þegar Avens-samkomulagið var gert.

Greidd gjöld námu 307,4 ma.kr. og drógust saman um 10,7 ma.kr. frá fyrra ári, eða um 3,4%. Greidd gjöld voru einnig innan fjárheimilda tímabilsins um 3,3 ma.kr. eða 1,1%. Útgjöld til málaflokka breyttust mismikið milli ára, en frekari greining á frávikum hvers málaflokks er að finna hér að neðan.

Vaxtagjöld ríkissjóðs drógust saman um 6,3 ma.kr. milli ára og voru jafnframt 812 m.kr. innan heimilda. *Útgjöld til almennrar opinberrar þjónustu* jukust lítillega á milli ára en voru 2,9 ma.kr. innan fjárheimilda. *Útgjöld til almannatrygginga og velferðarmála* voru 4,6 ma.kr. hærri en á sama tímabili 2010. Jafnframt voru þau 4,1 ma.kr. umfram heimildir tímabilsins. *Útgjöld vegna Lífeyristrygginga* jukust um 5,3 ma.kr. milli ára og voru einnig um 3,4 ma.kr. umfram heimildir. Greiddar vaxtabætur voru 6,3 ma.kr. hærri en á fyrra ári sem skýrist að mestu með sérstakri vaxtaniðurgreiðslu að upphæð rúmlega 6 ma.kr. Á móti drógust útgjöld saman um 6,2 ma.kr. milli ára vegna flutnings á málefnum fatlaðra frá ríki til sveitarfélaga. Þá voru greiddar barnabætur 1,6 ma.kr. lægri en á sama tímabili í fyrra, útgjöld Atvinnuleysistryggingasjóðs 382 m.kr. lægri og útgjöld Fæðingarorlofssjóðs 705 m.kr. lægri.

Útgjöld til heilbrigðismála stóðu nánast í stað á milli ára en voru 1,9 ma.kr. umfram heimildir. Útgjöld Landspítala drógust saman um 196 m.kr. milli ára en voru 1,7 ma.kr. umfram heimildir ársins sem skýrist með uppsöfnuðum rekstrarhalla frá fyrri árum sem dregst frá heimildum ársins. Þá stóðu útgjöld vegna Sjúkratrygginga í stað milli ára en þrátt fyrir það eru þau 1,1 ma.kr. umfram heimildir tímabilsins. *Útgjöld til efnahags- og atvinnumála* drógust saman milli ára um 4,3 ma.kr. og voru jafnframt 4,5 ma.kr. innan heimilda tímabilsins. Þar vegur þyngst að ýmsar framkvæmdir hafa farið hægar af stað en gert var ráð fyrir. Til dæmis dragast útgjöld Vegagerðarinnar saman um 3,5 ma.kr. milli ára og eru jafnframt 1,2 ma.kr. innan heimilda. Þá dragast útgjöld vegna hafnarframkvæmda saman um 609 m.kr. *Útgjöld til menntamála* voru 2,2 ma.kr. lægri en á sama tímabili í fyrra og voru jafnframt 675 m.kr. innan fjárheimilda tímabilsins. Útgjöld Lánasjóðs íslenskra námsmanna skýra þetta að mestu leyti en þau voru 1,4 ma.kr. lægri en í fyrra en voru í takti við heimildir. *Útgjöld til menningar-, íþróttar- og trúmála* voru 105 m.kr. lægri en á sama tímabili í fyrra og voru 453 m.kr. innan fjárheimilda tímabilsins.

Útgjöld til löggæslu, réttargæslu og öryggismála jukust um 304 m.kr. á milli ára en voru 243 m.kr. innan heimilda tímabilsins. Fjárfestingar Landhelgisjóðs dragast verulega saman milli ára en á árinu 2010 voru mikil útgjöld vegna kaupa á flugvél fyrir Landhelgisgæsluna og nýju varðskipi. Útgjöld Ofanflóðasjóðs eru 358 m.kr. innan heimilda en aukast um 186 m.kr. milli ára. *Útgjöld til umhverfisverndar* dragast lítillega saman milli ára og voru 309 m.kr. innan áætlana. *Útgjöld til Varnarmála* drógust saman um 191 m.kr. milli ára en voru í jafnvægi við heimildir tímabilsins. *Útgjöld til húsnæðis- skipulags- og veitumála* drógust saman um 125 m.kr. milli ára og voru 122 m.kr. innan heimilda tímabilsins. *Óregluleg útgjöld* drógust saman um 2,8 ma.kr. milli ára en voru 712 m.kr. yfir fjárheimildum. Þessi samdráttur skýrist að mestu með útgjöldum vegna ríkisábyrgða sem voru gjaldfærðar þarna í fyrra en flokkast nú með vaxtagjöldum. Þá var greiddur fjármagnstekjuskattur ríkissjóðs svipaður og á fyrra ári en var 391 m.kr. hærri en heimildir gerðu ráð fyrir.

Gjöld ríkissjóðs janúar-júlí 2009-2011

	Milljónir króna			Breyting frá fyrra ári, %	
	2009	2010	2011	2010	2011
Vaxtagreiðslur	34 060	50 433	44 098	48,1	-12,6
Almenn opinber þjónusta	25 525	25 184	25 798	-1,3	2,4
Varnarmál	891	905	714	1,6	-21,1
Löggæsla, réttargæsla og öryggismál	13 687	10 272	10 576	-25,0	3,0
Efnahags- og atvinnumál	36 910	33 419	29 134	-9,5	-12,8
Umhverfisvernd	2 430	2 638	2 531	8,6	-4,1
Húsnæðis- skipulags- og veitumál	365	377	252	3,3	-33,2
Heilbrigðismál	66 428	64 604	64 553	-2,7	-0,1
Menningar- íþróttá- og trúmál	11 355	9 596	9 491	-15,5	-1,1
Menntamál	28 330	30 973	28 750	9,3	-7,2
Almannatryggingar og velferðarmál	81 516	80 383	84 971	-1,4	5,7
Óregluleg útgjöld	7 139	9 301	6 490	30,3	-30,2
Gjöld alls	308 636	318 084	307 356	3,1	-3,4

Lánsfjárfjöfnuður ríkissjóðs. Hreinn lánsfjárfjöfnuður var neikvæður um 8,9 ma.kr. sem er 98,8 ma.kr. betri staða en á sama tíma í fyrra. Aðallega er um að ræða 58,5 ma.kr. lækkun á veittu gjaldeyrisforðaláni til Seðlabankans eftir að ríkissjóður keypti í maí upp samsvarandi skuldir vegna láns á gjalddaga síðar á þessu ári.

Afborganir af lánum ríkissjóðs fyrstu sjö mánuði ársins námu rúmum 126,9 ma.kr. Afborganir innlendra skulda námu 56,1 ma.kr. og er þar aðallega um að ræða flokk ríkisbréfa á gjalddaga í júlí að fjárhæð 53,4 ma.kr. Afborganir erlendra skulda námu tæplega 70,9 ma.kr. þar sem uppkaup ríkissjóðs í maí sl. námu 65,6 ma.kr.

Lántökur námu 207,6 ma.kr. þar af voru lántökur innanlands fyrir um 78,5 ma.kr. Gefin voru út ríkisverðbréf fyrir 95,5 ma.kr. en á móti lækkaði stofn ríkisvixla um 17 ma.kr. Í júní gaf ríkissjóður út á erlendum mörkuðum skuldabréf að fjárhæð 1 milljarður dollara, að jafnvirði 116,9 ma.kr. Þá var endurmat gjaldeyrisreikninga í lok júní 12,2 ma.kr.